

Koncept strateškega ocenjevanja vplivov na okolje

Preambula

Vpeljava strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (SOVO) na sistemsko organiziran, pravno podprt ter vsebinsko temeljit, celovit in povezan način, se v Sloveniji začneja z novim Zakonom o urejanju prostora (ZUreP-2). Vpeljava bo morala biti nato določena/podprta še z ustreznimi spremembami Zakona o Vladi RS in Zakona o varstvu okolja (ZVO), s čimer bodo zaokrožene aktivnosti za uveljavitev strateškega načrtovanja in ocenjevanja s ciljem zagotavljanja vzdržnega razvoja.

ZUreP-2 prinaša določbe o sistemu/procesu strateškega ocenjevanja kot prvi izmed omenjenih zakonov, ker je njegova priprava že v teku in na novo opredeljuje tudi strateško načrtovanje (regionalno raven, trajnostno urbano strategijo), čeprav bi po smiselnem vrstnem redu bil na tretjem. A ta vrstni red predvidoma ne bo povzročil izvedbenih težav, saj se pričakuje, da bosta spremembi drugih dveh zakonov (lahko) sledili hitro, obenem pa se določbe v ZUreP-2 oblikuje tako, da se skladajo s hierarhično višjimi v pričakovanih spremembah in dopolnitvah ZVO (uveljavitev novega/drugačnega koncepta strateškega ocenjevanja za vse politike, programe in plane) in Zakonu o Vladi RS (ustanovitev strateškega sveta za SOVO ali razširitev delovanja ekonomsko-socialnega sveta ali obuditev in dopolnitev delovanja Sveta za trajnostni razvoj). Širša utemeljitev potrebe po vpeljavi SOVO – poleg navezave na prizadevanja za vzdržen razvoj – je v nadaljevanju.

Ugotovitve analize strateškega ocenjevanja vplivov na okolje ter uporabe in učinkovitosti celovite presoje vplivov na okolje (CPVO) kažejo¹, da praksa temelji na normativnem/rezervatnem varstvu z določanjem omilitvenih ukrepov, redko pa prispeva k oblikovanju celostnih in inovativnih rešitev. Poudarek in domet varstva okolja so večinoma zahteve za spoštovanje pravnega reda, manj pa upoštevanje principa ALARA. Tako učinkovitost strateškega ocenjevanja kot uspešnost postopka CPVO sta na splošno ocenjena kot pomanjkljiva do zadovoljiva. Strateško ocenjevanje je v nekaterih primerih uspelo preseči institut verifikacijskega postopka, potrdila o okoljski sprejemljivosti, ter postalo optimizacijsko opravilo, katerega namen je izboljšati obravnavani plan ter načrtovati posege na način, da ti v čim manjši možni meri razvrednotijo okolje. Vendar so okoljska poročila prepogosto namenjena sama sebi, kopičenju nepomembnih informacij, postopek CPVO pa preigravanju posameznih vsebin okoljskega poročila. Strateško ocenjevanje je še vedno povezano z nerazumevanjem namena tovrstnega ocenjevanja, številnimi konfliktnimi situacijami, postopkovnimi, časovno potratnimi in stroškovnimi zapleti, nezmožnostjo uresničevanja legitimnih razvojnih interesov ter okoljsko neustreznimi prostorskimi rešitvami.

Možna izhodišča nujne prenove sistema CPVO se razlikujejo glede na stopnjo integracije postopka strateškega ocenjevanja vplivov na okolje v druge postopke ocenjevanja vplivov in priprave politik, programov in planov (PPP) ter hierarhično najvišjega planiranja na ravni države. Gre za temeljno dilemo, s katero se ukvarja tako teorija strateškega ocenjevanja (glej npr. Therivel, 2010²), kot posamezne države v okviru analiz prakse po uveljavitvi SEA Direktive in njenih pričakovanih sprememb (glej npr.

1 Raziskovalni projekt v okviru ciljnega raziskovalnega programa "Konkurenčnost Slovenije 2006-2013" UPORABA IN UČINKOVITOST CELOVITE PRESOJE VPLIVOV NA OKOLJE TER PRESOJA VPLIVOV NA ČLOVEKOVO ZDRAVJE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo, v sodelovanju z Institut "Jožef Stefan", Aquarius ekološki inženiring d.o.o. Ljubljana, Inštitut za neionizirna sevanja, 2012

2 Therivel R. 2010. Strategic Environmental Assessment in Action. London, Earthscan

Special Conference on Strategic Environmental Assessment, IAIA SEA Prague II, 2011³) ter Evropska unija (glej npr. Manual of European Environmental Policy, 2011, strani 45-49 v poglavju Impact Assessment in uvodno besedo Caroline Jackson, predsednice Sveta zaupnikov IEEP - Institute for European Environmental Policy⁴).

Predstavljeni koncept v nadaljevanju se opira na pozitivne izkušnje strateškega ocenjevanja vplivov na okolje kot kontinuiranega načrtovalskega opravila v vseh korakih priprave PPP, vpetega v vseobsežno strateško ocenjevanje in usklajevanje interesov v prostoru/okolju. Predlog je skladen s filozofijo ter pričakovano prakso po predvideni spremembi SEA Direktive⁵.

Postopek CPVO za prostorske akte se ukine. Nadomesti ga proces strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (SOVO), ki se polno vpne v postopek priprave prostorskih aktov. Okolje se pri tem obravnava (pojmuje) holistično, to je obsega vse sestavine – fizične, družbene, gospodarske –, kar omogoča tudi povezano, sintezno obravnavo vzdržnosti. SOVO se uveljavi za prostorske akte in z ZUreP-2, vendar se zasnuje na način, da se kasneje s spremembo ZVO uveljavi za vse plane.

SOVO je delovanje s ciljem prispevati k optimizaciji politik, planov, programov (PPP) v postopkih načrtovanja. Sestavlja ga sklop aktivnosti, ki pomagajo načrtovalcem ustvarjati najboljše rešitve. S SOVO se odgovarja na vprašanja, ali je določena razvojna politika/plan/program res najboljša za doseganje postavljenih ciljev, katere so alternative, katere dele prostora/okolja bo treba nameniti izvedbi PPP, katero varstvo bomo uveljavljali pri izvedbi in s katerimi stroški/ekonomskimi odpovedmi itd. Ker kontekstualno povezane odločitve prinašajo dolgoročne posledice, je treba pred vsako SOVO opraviti ustrezno analizo (preverbo) potreb in ciljev v zvezi s PPP, pri čemer je smiselno, da je ta analiza in samo postavljanje (skupnih) ciljev/vizij predmet predhodne, hierarhično višje SOVO. Preverbo bi bilo treba ponoviti po določenem časovnem zamiku, bodisi kot potrditev nadaljevanja aktualne razvojne usmeritve, bodisi kot utemeljitev njene spremembe – potrebe po pripravi nove (novelirane) razvojne politike. Rezultati tovrstnega premisleka bi se morali ustrezno in pravočasno odraziti v celotni hierarhiji načrtovanja. Potrebnost PPP utemljuje sproženje SOVO, potrebnost po SOVO pa se dodatno izkazuje ob naslednjih izhodiščih: a) vsak razvoj neogibno rabi določen fizičen prostor za svojo uveljavitev in b) le nepotreben poseg v prostor je nesprejemljiv, potrebnega je treba izvesti na mestu in na način, ki povzroči najmanj škode. Ni torej vseeno, kateri prostor uporabimo za konkreten razvoj in v kolikšnem obsegu. Tudi ni vseeno, ali in kje se bo določen razvoj uspešneje ekonomsko in družbeno uveljavil. Hotenja/interesi po premišljenem (racionalnem) ravnanju se lahko torej izpolnjujejo le, če družba posveča kontinuiran napor za vsakokratno preiskovanje možnih poti za doseganje ciljev. Sestavina tega preiskovanja so le tiste strateške ocene vplivov na okolje, ki prispevajo k optimizaciji! SOVO je usmerjen v opredelitev usklajene rešitve, v kolikor ta uskladitev v postopku potrjevanja PPP ni možna, proces omogoča izvedbo prevlade javnega interesa in opredelitev nadomestnih ukrepov.

Opombe v zvezi z ZUreP-2:

- *spremeni se drugi odstavek 1. člena (predmet zakona) na način, da se uvede pojem SOVO;*
- *pojem SOVO se opredeli v splošnih določbah ali doda v 2. poglavje: Načela urejanja prostora;*
- *nekatera načela urejanja prostora se amandmajsko dopolni na način, da so skladnejša z načeli SOVO;*

3 Special Conference on Strategic Environmental Assessment IAIA SEA Prague II (2011) SEA IMPLEMENTATION AND PRACTICE: MAKING AN IMPACT? International Association for Impact Assessment, European Commission – DG Environment, United Nations Economic Commission for Europe, Praga, 21.-23.9.2011, <http://www.iaia.org/SpecialMeetings/Prague11/proceedings.aspx>

4 <http://www.europeanenvironmentalpolicy.eu/>

5 Report from the Commission to the Council, the EU Parliament, the European economic and social committee and the Committee of the regions on the application and effectiveness of the Directive on Strategic Environmental Assessment (Directive 2001/42/EC), COM(2009) 469 final, 14.9.2009, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009DC0469&from=EN>

- *opusti se sklice na ZVO in v prehodnih odločbah ustrezno določi odnos ZUrep-2 do ZVO na način, da za prostorske akte določila v zvezi s CPVO ne bodo veljala več.*

Udeleženci v postopku SOVO

Uveljavitev SOVO oz. ZUrep-2 zahteva novo opredelitev nalog nekaterih sedanjih udeležencev, nove udeležence, posledično nekaj organizacijskih in nadaljnjih zakonskih sprememb:

- **Strateški svet za SOVO:** V kontekstu potrebe SOVO za vse PPP, tudi takšne, o katerih odloča Vlada RS po drugačnih postopkih, kot sicer veljajo za nacionalne strategije, koncepte, politike in razvojne plane, to so na primer odločitve o širšem urejanju stalnih in začasnih vadbišč za NATO enote v Sloveniji, o potrjevanju evropskih prioritetnih projektov na področjih prometa in energetike idr., je treba SOVO pojmovati in uporabljati na najvišjih strateških ravneh. Zato Vlada RS ustanovi Strateški svet za SOVO (ali dopolni delovno področje ekonomsko-socialnega sveta in ga preimenuje v ekonomsko-socialno-razvojni svet ali pa obudi že nekoč ustanovljen Svet za trajnostni razvoj, ki ga tudi preimenuje in mu na novo določi delovno področje). Z vidika teh potreb se ustrezno dopolni Zakon o vladi RS.
- **Strokovni svet za SOVO:** Uvede se nepristranski, zaupanja vreden Strokovni svet za SOVO (s funkcijo sodišča/arbitra), ki presoja o ustreznosti SOVO ter svetuje/odloča v morebitnih strokovno konfliktnih situacijah. Strokovni svet smiselno prevzema nekatere dosedanje naloge/pristojnosti nosilcev urejanja prostora (mnenje o ustreznosti okoljskega poročila, sprejemljivosti vplivov plana).
- **Sektor za SOVO:** Spremeni se vloga Sektorja za CPVO, preoblikuje se v Sektor za SOVO, ki namesto upravnih in postopkovno-dovoljevalskih nalog prevzame vsebinska opravila ter dobi koordinacijsko vlogo vključevanja vsebin varstva okolja v prostorske akte in ostale PPP. V okviru svojega dela izdaja smernice in mnenja, pomaga reševati vsebinske dileme, operativno vodi postopke vezane na čezmejne vplive, skrbi za dobro prasko. Sektor za SOVO v svojih smernicah poda tudi stališče do ostalih smernic NUP, ki se nanašajo na SOVO (smernice poda z zamikom glede na ostale smernice). Sodeluje tudi v primeru morebitnih konfliktov zaradi nasprotujočih si smernic in jih pomaga reševati. O rešitvah podaja pregledno vsebinsko, ne pravno-formalno, utemeljitev.
- **Nosilci urejanja prostora:** Sodelovanje nosilcev urejanja prostora v SOVO poteka preko sistema smernic in mnenj k prostorskemu aktu oz. sodelovanja ministrstev pri pripravi vladnih in državnoborskih gradiv (s čimer ne prihaja do podvajanj dokumentov NUP kot sedaj).
- **Pripravlavec prostorskega akta (PPP):** Prevzeti mora aktivno vlogo v procesu strateškega ocenjevanja. Preko tega procesa vzpostavlja in/ali razčlenjuje svojo okoljsko doktrino/politiko in jo vnaša v svoj družbeno politični profil. Oblikuje set vprašanj glede razvojnih dilem, vzdržnosti, vplivov na okolje, na katera naj se poišče odgovore skozi proces SOVO.
- **Izdelovalec prostorskega akta (PPP):** Zagotavlja dobro prakso z izbiro strokovno usposobljene in interdisciplinarne delovne skupine. Vodi jo pooblaščen prostorski načrtovalec. Pripravi nabor vsebin in vprašanj, ki jih je treba razrešiti v procesu strateškega ocenjevanja. Izdelovalca poročila o SOVO vključi že v začetno fazo priprave PPP, v soočanje ciljev PPP in okoljskih ciljev, z namenom oblikovanja enotnih ciljev PPP, ki sledijo načelom vzdržnega razvoja. Zagotavlja, da priprava PPP in proces strateškega ocenjevanja potekata sočasno in povezano.
- **Izdelovalec poročila o SOVO:** Izdelovalec poročila zagotavlja dobro prakso z izbiro strokovne in interdisciplinarne delovne skupine. Vodi jo (pooblaščen) strokovnjak za (strateško) varstvo okolja. Zagotoviti mora enakovredno in transparentno obravnavo vseh sestavin okolja, rezultate pa prikazati pregledno, v obliki in na način, da jih je mogoče vključiti v PPP (po načelu optimizacije in "fit for purpose"), kritično opozarja na pomanjkljivosti in probleme ter predlaga rešitve in izboljšave. Pri tem mora biti vzpostavljeno takšno pravno okolje, da je omogočeno neodvisno delovanje izdelovalcev poročila ter izbiranje izdelovalca poročila o SOVO, ki ne bo podvrženo kriteriju najnižje cene, temveč bo omogočalo izbiranje strokovno trdnih in zaupanja vrednih strokovnih skupin tudi po sistemu neposredne oddaje del. Izbiranje izvajata pripravljavec in izdelovalec PPP po dogovoru.

Opombe v zvezi z ZUreP-2:

- *dopolni se določila v zvezi s sodelovanjem posameznih deležnikov;*
- *doda se določilo, s katerim se uvede/predpostavi Strokovni svet za SOVO (načelno bi ta uvedba morali biti predmet ZVO).*

Ključni koraki/sestavine SOVO

1. Postopek pregledovanja - potrebnosti in potrebnega obsega SOVO (screening)

- **Vsi prostorski akti so podvrženi SOVO, vendar se izvedbo prilagodi značaju, obsegu in vsebini prostorskega akta.** Na ta način se zagotovi, da postanejo okoljske vsebine dejansko obvezna in premišljena sestavina prostorskega načrtovanja, ter se uresniči koncept varstvenega načrtovanja. SOVO se lahko izvede poglobljeno ali opredeli le kot ugotovitev z utemeljitvijo, da strateško, analitično ocenjevanje v vsebinskem smislu ni potrebno. V slednjem primeru mora biti navedba razlogov pregledna in preverljiva.
- Postopek pregledovanja (screening) je vključen v začetne faze priprave prostorskega akta (namero o pripravi, projektno nalogo, smernice), vendar ni namenjen načelnemu ugotavljanju ali se SOVO izvede ali ne, temveč temu, kako obsežno in temeljito se izvede. Postopek pregledovanja upošteva hierarhičnost aktov in soslednost ocenjevanja vplivov. Iz pregleda izhaja, katere vsebine so lahko predmet nadaljnega (kasnejšega, morebitnega ponovnega) ocenjevanja (v fazi podrobnega projektiranja in PVO, predvsem tehnološke rešitve in tehnični ukrepi varstva) in katera so ključna vprašanja, na katera naj SOVO odgovori ali pomaga odgovoriti.
- Posamezna SOVO se prične, ko je ocena potrebnosti PPP oziroma načrtovane prostorske ureditve/akta potrjena. Ta potrditev je predmet/zaključek predhodnega postopka/dokumenta (strategije, akcijskega načrta, študije upravičenosti/izvedljivosti, utemeljene investicijske namere ali drugega razvojnega dokumenta), za katerega je smiselno, da ga spremlja hierarhično višja SOVO. SOVO se torej izvajajo sosledno, skladno s hierarhičnim nastajanjem PPP. Potrditev potrebnosti je sestavina PPP in mora biti aktualna. Sprožitev SOVO se na potrditev potrebe PPP sklicuje, lahko pa potrebnost ponovno preveri in potrdi.
- Koncept ne predvideva odločbe o SOVO (podobni sedanji odločbi o CPVO).

Opombe v zvezi z ZUreP-2:

- *nadomesti se vsebina 60. člena (CPVO) na način, da se opredeli izvedbo SOVO za vse prostorske akte, upoštevajoč predpostavko, da se SOVO prilagodi značaju, obsegu in vsebini prostorskega akta.*

2. Vsebinjenje (scoping)

- Vsebinjenje je proces, ki se začne z:
 - (1) namero o pripravi prostorskega akta, ki mora biti pripravljena do mere (opredeljenim programom, območjem možnih alternativ, okvirnim obsegom), da je možna priprava
 - (2) projektne naloge (v kateri se opredeli načelni obseg SOVO in naniza vprašanja pripravljavca in izdelovalca plana, na katera mora SOVO odgovoriti) in nadaljuje/nadgrajuje z
 - (3) osnutkom ali pobudo za pripravo prostorskega akta, ki vključuje tudi 1. fazno poročilo o SOVO (opredeli se, kaj v zvezi s SOVO je že storjeno in kaj bo v nadaljevanju še storjenega),
 - (4) smernicami (v katerih morebitne vsebine dodajo NUP) ter zaključi v fazi
 - (5) analize smernic, po potrebi z izvedbo
 - (6) delavnice, na kateri sodelujejo vabljeni po predlogu pripravljavca PPP in izdelovalca prostorskega akta (v konzultaciji s Sektorjem za SOVO).Rezultat vsebinjenja je dopolnjena projektna naloga, po kateri teče nadaljnji proces SOVO.

- Vsebina SOVO je praviloma konsenzualna. V kolikor uskladitev vsebin SOVO med deležniki ni možna (npr. zaradi nerazumnih zahtev po dodatnih raziskavah) se za razrešitev konflikta prosi Strokovni svet za SOVO.
- Sektor za SOVO sodeluje v procesu vsebinjenja z lastnimi smernicami, oceno zadostnosti nameravane obravnave, svetovanjem, primeri dobre prakse.

Opombe v zvezi z ZUreP-2:

- *k posameznim vsebinam oz. določbam o prostorskih aktih se doda vsebine vezane na SOVO na način, da se postavi okvir ocenjevanja glede na posebnost posameznega razvojnega dokumenta in prostorskega akta.*

3. Vsebina SOVO

- Namen strateške ocene je ugotoviti skladnost ciljev prostorskega akta (PPP) s skladnostjo okoljskih ciljev na mednarodni, državni in lokalni ravni, oceniti vplive na okolje in oblikovati učinkovite ukrepe za čim večjo ustreznost prostorskega akta ter njegov prispevek k vzdržnosti. Zavedati se je treba, da je strateško ocenjevanje v svojem bistvu načrtovalsko opravilo, optimizacijski postopek varstva okolja in ne verifikacijsko orodje okoljske sprejemljivosti PPP. Strateško načrtovanje mora doseči ravnotežje med okoljevarstvenimi zahtevami in razvojnimi potrebami. Strokovnjaki s področja varstva okolja morajo biti ves čas aktivno vključeni v izdelavo PPP, ne smejo biti osredotočeni zgolj na popravke poročila o SOVO in pripravo nabora omilitvenih ukrepov, temveč v oblikovanje alternativ, predlogov izboljšav tako glede rešitev, kot določil prostorskega akta s pregledno učinkovitostjo prispevanja k vzdržnosti.
- Zagotovi se zaokroženo/celovito obravnavo prostorskih/okoljskih, družbenih in ekonomskih vsebin. Ocena vplivov je načeloma vseobsežna, vendar se (glede na rezultate vsebinjenja) lahko obravnavajo samo nekateri vidiki.
- Ocenjevanje vplivov na zdravje ljudi se izvaja upoštevajoč predlagani koncept⁶, ki presega tradicionalni koncept ocenjevanja tveganj okoljskih projektov na zdravje (RA v EIA) - (1) vplive na zdravje se vsebinsko ocenjuje in formalno presoja že na ravni sektorskih PPP, (2) podrobneje se proučuje vplive okolja na duševno in socialno, ne le na telesno zdravje, (3) med okoljskimi vplivi se proučuje tudi priložnosti, ne le nevarnosti za zdravje, (4) ocenjevanje vplivov na zdravje ni več le predmet strokovnega proučevanja, temveč nujno vključuje tudi deležnike: zainteresirano javnost in odločevalce.
- Alternative morajo biti obravnavane v celotni hierarhiji načrtovanja, od najvišje (ocena potreb) do najnižje (projekt) ravni. Osredotočenje je na premisleku o tem, katero alternativo izbrati, ker najbolj izpolnjuje cilje. Gre za zahtevno iterativno vprašanje – implicira primerjalno oceno alternativ in kontinuiran proces utemeljevanja.

Opombe v zvezi z ZUreP-2:

- *okvirno vsebino SOVO se opredeli v spremenjenem 60. členu, še bolje pa bi bilo znotraj III. dela zakona (Prostorsko načrtovanje) uvesti novo poglavje v zvezi s SOVO;*
- *način razmišljanja v alternativah se doda med načela urejanja prostora (2. poglavje).*

4. Poročilo o SOVO

- Poročilo je **obvezna priloga prostorskega akta** in nastaja sočasno z njim. V primeru obsežne SOVO je to samostojno gradivo (s povzetkom v obrazložitvi akta), v primeru SOVO majhnega obsega, pa lahko tudi sestavni del obrazložitve akta.

⁶ Glej sklop ZASNOVA PRESOJE VPLIVOV NA ZDRAVJE v uvodoma omenjenemu projektu "Uporaba in učinkovitost celovite presoje vplivov na okolje ter presoja vplivov na človekovo zdravje"

- Racionalizirajo se gradiva; če se npr. izdeluje študija variant, ali se je izdelala prej, se ta šteje za poročilo o SOVO (in se ne izdeluje ločenega gradiva kot sedaj). V tem primeru se preveri skladnost s poudarki in vsebino iz vsebinjena oziroma izpolnitev projektne naloge.
- Na novo se določi vsebino poročila. Vsebina poročila ni vnaprej določena in za vsak primer enaka (nima torej obvezne strukture kot sedaj - cilji, merila, kazalci, opis stanja ,...), temveč se prilagaja obravnavanemu aktu in rezultatom vsebinjenja. S podzakonskim aktom se predpiše le osnovni okvir, podrobneje se strukturo in vsebino priporoča s priporočili/priročnikom.
- Poročilo je predvsem poročilo o analizah in ugotovitvah, prenosu teh v načrtovanje in pripravo PPP oziroma prostorskega akta (konkretne spremembe PPP na osnovi ugotovitev/predlogov SOVO), opravljeni optimizaciji, okoljskih rešitvah, vključevanju načel vzdržnosti. Poročilo odgovarja na sklope vprašanj glede:
 - (1) Učinkovitosti, ki se nanaša na vsebinski del ocenjevanja. To se šteje za učinkovito:
 - če informacije pridobljene v procesu strateškega ocenjevanja prispevajo k sprejemanju odločitev,
 - so napovedi vplivov točne,
 - predlagani omilitveni ukrepi prispevajo k uresničevanju ciljev varstva okolja in vzdržnega razvoja.
 - (2) Uspešnosti, ki se nanaša na proces SOVO. Ta se šteje za uspešen, če sta uresničeni temeljni predpostavki strateškega ocenjevanja:
 - prispeva k izbiri celovito gledano in hkrati okoljsko najboljših možnih rešitev,
 - izboljšuje presoje politike, programe in plane (v nadaljevanju PPP), predvsem v smislu uresničevanja ciljev varstva okolja in vzdržnega razvoja.
- Poročilo vsebuje pregleden prikaz prispevka SOVO k varstvu okolja (holistično) in ciljem vzdržnega razvoja (kot jih je formulirala razvojna politika, na katero se navezuje obravnavan PPP oziroma prostorski akt).
- Ocenjevanje vpliva se izvede brez vnaprejšnje lestvice. V kolikor se v nadaljnji razpravi enotna lestvica izkaže kot smiselna, je trenutno uveljavljeno lestvico treba prilagoditi na način, da bo že na prvi pogled jasno, kakšna je dejanska velikost vpliva in katera alternativa je najboljše ocenjena. Opredeljevanje velikosti vpliva mora biti enoznačno in ga nikakor ne gre mešati s sporočanjem ali so bili v poročilu opredeljeni dodatni omilitveni ukrepi (v primeru opredelitve ocene C).
- Koncept ne predvideva mnenja o ustreznosti poročila, podobnega sedanjemu mnenju o ustreznosti okoljskega poročila. Se pa gradiva smiselno podvrže recenzijam. O ustreznosti SOVO podaja mnenje/stališče Strokovni svet za SOVO skupaj s stališčem glede prostorskega akta (PPP) – glej točko 6 spodaj.

Opombe v zvezi z ZUreP-2:

- *poročilo o SOVO se doda med obvezne priloge;*
- *opredeli se osnovni okvir poročila, kaj vsebuje v posameznem koraku priprave posameznega prostorskega akta (podrobnosti se prepusti podzakonskemu aktu in/ali priporočilom/priročniku).*

5. Posvetovanje z javnostmi

- Sodelovanje/posvetovanje z javnostmi glede vsebin SOVO je vpeto v siceršnje postopke vezane na pripravo prostorskega akta.

Opombe v zvezi z ZUreP-2:

- *v določilih, ki se nanašajo na razgrnitev/obravnavo se izpostavi vsebine SOVO.*

6. Opredelitev ustreznosti prostorskega akta in procesa SOVO ter potrjevanje prostorskega akta in zaključevanje SOVO

- SOVO se zaključi s sprejetjem prostorskega akta ali zaključkom ključne faze v procesu umeščanja prostorske ureditve (v primeru DPN se SOVO praviloma zaključi s študijo variant oz. v fazi podrobnejšega načrtovanja preide v PVO).

- Ustreznost prostorskega akta (skladnost s predpisi, ustreznost rešitev, upoštevanje omilitvenih ukrepov, vključenost okoljskih vsebin, nomotehnično pravilnost) pred njegovo potrditvijo/sprejemom zagotavlja izdelovalec prostorskega akta in zanj odgovarja pooblaščen prostorskih načrtovalec. Izdelovalec poročila o SOVO zagotavlja ustreznost poročila.
- Koncept ne predvideva mnenja o sprejemljivosti vplivov plana podobnega sedanjemu mnenju. Sprejemljivost prostorskega akta in njegovih vplivov se izkristalizira skozi postopek priprave in sprejemanja prostorskega akta.
- Mnenja NUP k prostorskemu aktu se nanašajo tudi na vsebine SOVO. NUP izrazijo mnenje o ustreznosti prostorskega akta (rešitev) in procesa SOVO, ne sodijo pa o sprejemljivosti vplivov plana. Mnenja NUP niso obligatorna/neprizivna, upoštevajo se njihove usmeritve, s čimer se zagotavlja pravna skladnost. Pripravljenec in izdelovalec prostorskega akta ter izdelovalec poročila o SOVO so dolžni morebitne neusklajenosti skupaj z NUP uskladiti, poiskati drugačne rešitve in jih v primeru, da to ni možno, ustrezno zabeležiti.
- Določi se tiste neusklajenosti, ki jih lahko (po dogovoru s pripravljavcem akta) preseže izdelovalec prostorskega akta sam in tista, ki se jih prepusti v razreševanje za to pristojnim organom.
- Predlog prostorskega akta se skupaj s poročilom o SOVO, mnenji NUP in Sektorja za SOVO ter zabeležko morebitnih neusklajenosti posreduje **Strokovnemu svetu za SOVO, ki oceni in potrdi ustreznost prostorskega akta (PPP) in procesa SOVO**. V nasprotnem pregledno opozarja na pomanjkljivosti in predlaga (usmerja) rešitve, prav tako se opredeli do morebitnih neusklajenosti.
- V primeru, da Strokovni svet za SOVO izda negativno mnenja o ustreznosti prostorskega akta in/ali neusklajenosti, prostorski akt obravnava Prostorski svet Vlade RS oz. Strateški svet za SOVO (prepletanje pristojnosti/nalog teh dveh svetov omogoča tudi oblikovanje enotnega sveta). Obravnava lahko privede do postopka prevlade javnega interesa in opredelitve nadomestnih ukrepov.
- S potrditvijo/sprejemom prostorskega akta Vlada RS ali občinski svet hkrati (implicitno) sprejeme tudi odločitev o sprejemljivosti njegovih vplivov na okolje.

Opombe v zvezi z ZUreP-2:

- *proces opredelitev ustreznosti prostorskega akta in procesa SOVO se vpne v skupna in/ali posamezna določila v zvezi s sprejemanjem prostorskih aktov;*
- *pristojnost prostorskega načrtovanja glede uskladitve posameznih/sektorskih interesov ter oblikovanja končne odločitve se opredeli kot načelo urejanja prostora, opredeli se institut prevlade javnega interesa, opredelitve nadomestnih ukrepov in s sprejemom prostorskega akta sočasnega spreminjanja sorodnih predpisov.*

Opomba v zvezi z integriranimi postopki

Koncept SOVO omogoča, da se ta smiselno vpne/prilagodi posebnostim postopka priprave posamezne vrste prostorskega akta. V primeru integriranega postopka podrobnejšega načrtovanja, pridobitve gradbenega dovoljenja in okoljevarstvenega soglasja (vezano na načrtovanje infrastrukturnih objektov v okviru DPN in OPPN), predhodna SOVO na izbranih/relevantnih vsebinah preide v presojo vplivov na okolje. V tem primeru mora ta vključevati tudi prostorske/lokacijske vidike optimizacije (kje) in ne zgolj tehnološke/oblikovalske vidike optimizacije (kako).

Opombe v zvezi z ZUreP-2:

- *Določbe v zvezi z integriranimi postopki se dopolnijo s prehajanjem SOVO v presojo vplivov na okolje.*